

Sodobna provokativnost; transformacija telo - truplo - prah

Goran Bertok že skoraj dvajset let fotografira telo v njegovih skrajnih stanjih; v sadomazohističnih praksah, telesa, ki so opečena, pretepena, brazgotinasta, razrezana ... Tudi tista, ki izginejo v peči krematorija

SIMONA DREVENŠEK

Fotografu Goranu Bertoku je od začetka devetdesetih let pa do danes uspelo izoblikovati in utrditi svojstveno obliko fotografske estetike, v središču katere je človeško telo. Mejna stanja telesa, izpostavljenega (samo)nasilju in poškodbam, je raziskoval predvsem skozi fenomen sadomazohizma. V ciklusu Visitors/Obiskovalci je razstavil posnetke trupel v procesu kremacije. Tudi zaradi tega njegove razstave pogosto izzovejo vrsto vprašanj.

Ukvarjate se s tematikami, ki v slovenskem prostoru niso množično zastopane.

sem precej tradicionalen. Ne zanimajo me nekatere sodobne tematike, na primer povezovanje umetnosti in znanosti. Ali pa vprašanje vpliva računalnika na način življenja. To niso vprašanja, ki bi se me intimno in globoko dotikala, tako kot je to primer s telesom."

V seriji fotografij Visitors/Obiskovalci obravnavate proces transformacije trupel, ki izgorevajo v krematorijski peči. Kaj je bilo osnovno vodilo tega ciklusa?

"Že od začetka, odkar se ukvarjam s fotografijo, se ukvarjam s telesom. Telo v njegovih skrajnih stanjih je rdeča nit, ki se je držim že skoraj dvajset let. Najprej

Goran Bertok: "Všeč mi je umetnost, ki je provokativna, ki odpira vprašanja, ki zareže v globino, ki me pretrese, mi da misliti."

"Ne gre zgolj za tematiko - tudi pristop je drugačen. Sam bi svojo fotografijo zgolj zelo pogojno označil za 'sadamazohistično'. Zdi se mi, da moja fotografija precej odstopa od tipične fotografije s to tematiko, ki je pogosto ali glamurozna ali pornografska."

Bi svojo fotografijo označili za sodobno?

"Po datumu nastanka vsekakor. Po nekaterih drugih kriterijih pa se mi zdi, da

sem obravnaval igrano nasilje, potem je postalo nasilje resnično - šlo je za sadomazohistične prakse. Fotografiral sem poškodovana telesa: razrezana, opečena, pretepena, brazgotinasta. V tem smislu je izgorevanje trupla zgolj skrajna oblika nasilja nad telesom. Mislim, da je smrt oblika nasilja nad telesom, vsaj dojemamo jo tako. Kremiranje je naslednja stopnja uničenja: truplo, ki je uničeno telo, dokončno izgine, preide v prah, dim ..."

Iz serije Visitors (Goran Bertok)

Najverjetneje se je ob razstavi Visitors pojavil dvom, da posnetki niso pristi, saj so bili na nekaterih posnetkih skorajda portreti obrazov. Dvom, da je fotografija obdelana. So bile fotografije manipulirane?

"Pri kakršnokoli fotografiji se danes lahko pojavi dvom, da je obdelana. Fotografija je bila v nekem smislu vedno obdelana, tudi v klasičnem postopku črno-bele ali barvne fotografije gre v temnici za neko vrsto obdelave. Vsak prenos iz negativa na pozitiv oziroma s filma na fotopapir je obdelava. V seriji

To, kar je vidno na fotografiji, je dejanski odsev dogodkov, faz, skozi katere prehaja goreče truplo

alne lastnosti, na nekaterih posnetkih celo določena, vsaj videti je bilo tako, čustvena stanja. Skratka, kot da bi fotografiral živo osebo."

Za fotografije sadomazohističnih praks so udeleženci teh verjetno zavestno privolili v fotografiranje. Ste pri fotografiranju trupel imeli dovoljenje? Ali fotograf potrebuje dovoljenje za takšne fotografije?

"Tako pri fotografiranju sadomazohističnih praks kot pri fotografiranju kremacije trupla so se mi porajala določena etična vprašanja. Pri sadomazohizmu sem se srečeval z ekstremnimi oblikami nasilja nad telesom in se včasih spraševal, ali naj to, kar se dogaja, fotografiram ali pa naj vse skupaj prekinem. Mislim, da gre predvsem za vprašanje, kakšen namen ima fotograf in kakšen je rezultat njegovega dela. In pa za vprašanje zaščite ljudi, s katerimi delaš. V nekaterih primerih pomeni to nerazpoznavnost, anonimnost telesa."

Odziv na vaše razstave je ...

"... pozitiven. Tako v Sloveniji kot v tujini. Vključno z dilemami in vprašanji. Mislim, da je dobro, da se pojavijo nekatera vprašanja. Provokacija je zaželeno, vendar ne sme biti zgolj provokacija. Všeč mi je umetnost, ki je provokativna, ki odpira vprašanja, ki zareže v globino, ki me pretrese, mi da misliti."

Visitors, tako kot tudi v ostalih svojih serijah, nisem posegal v fotografijo v smislu uporabe določenih efektov. To, kar je vidno na fotografiji, je dejanski odsev dogodkov, faz, skozi katere prehaja goreče truplo. V tem primeru ne gre za manipulacijo. Glede portretov pa je tako, da sem iskal izraze, nekakšne individu-

Bralčeva ocena

Cvetka: Cvet, vreden pogleda

BOGOMIR ČERIN

Naša bralka Cvetka se je v smislu svojega imena odločila za fotografijo lokvanja. Ta zanimiva fotografija iz mikro sveta ima vsebinsko težo na zgornjem robu slike. Za takšno kompozicijo se avtorji odločijo le redko. Beli cvet lokvanja na fotografiji obkrožajo zelene površine, ki so plod velikih in majhnih rastlinskih vrst.

Za to fotografijo imam zelo malo kritičnih besed, saj je motiv izbran z okusom. Barve so žive in takšne, kot si jih fotograf lahko le želi. Prekrivanje cveta na desnem robu skrbi za vsebinsko ravnotežje motiva. Fotografija je nekakšen večni motiv, ki si ga ogledamo mnogokrat in vedno odkrijemo kaj, kar bo pritegnilo opazovalčevo oko.

Ker so eni prazniki že mimo, drugi pa prihajajo, predlagamo bralcem več sproščenih motivov, ki bodo popestrili našo fotografsko stran.

Razpis za najboljšo fotografijo: Pomlad

Za vas, dragi bralci in bralke, je na voljo del strani, kjer bomo objavili fotografije, ki nam jih boste poslali na določeno tematiko. Ugledni fotografi, kot so Bogomir Čerin in Tomo Jeseničnik in drugi, bodo vsak teden izbrali eno od prispelih fotografij in jo strokovno ocenili.

Z namenom, da se skozi praktične primere čim več naučimo, bodo opozorili na napake in "dobre lastnosti" fotografije. Postavili smo posebno spletno stran, kamor lahko pošiljate svoje fotografske kreacije. S tem pa odprli možnost, da bralci tudi sami ocenite prispеле mojstrovine.

Za aprilski razpis smo izbrali temo pomlad. Natančnejši pogoji skupaj s povezavo za glasovanje bralcev, prijavnim obrazcem in povezavo za pošiljanje fotografije so objavljeni na spletni strani www.vecer.com/zoom. (rz)